

Panorama över forngrekisk litteratur

av Lars Rydbeck

Die griechische Literatur in Text und Darstellung.

Herausgeber: Herwig Görgemanns.

Philipp Reclam jun.

Band 1 - 5.

80 DM.

För en tid sedan fick jag som honorar för ett föredrag fem små volymer i den välkända tyska pocketbokserien Reclam. Formatet är behändigt för byxfickan, duodes , d v s 15 ggr 9,5 cm. Varje band omfattar ca 400 sidor utom band 1 om den arkaiska grekiska litteraturen som innehåller 615 sidor.

Denna antologi ger en överblick över hela den forngrekiska litteraturen från Homeros (ca 700 f Kr) till antikens slut (ca 600 e Kr).

Görgemanns samarbetar med tre andra klassiska kollegor (Latacz, Seeck och Effe) och deras idé går ut på att presentera lämpligt valda textavsnitt i original och i egen eller andras översättning och förse det hela dels med separata inledningar till varje vald text, dels med mera tematiskt ordnade översikter, som då innefattar epokkaraktistiker och synpunkter på den litterära utvecklingen i stort.

De här fem små pocketböckerna som f ö är lämpliga att ta med på resor har berett mig en ogrundad glädje.

I det första bandet med den arkaiska litteraturen finns bl a Sapfo, Alkaios och Archilochos med. Den på papyrus återfunna Archilochos-dikten om poeten och den tilltänkte svärfaderns yngsta dotter har naturligtvis valts ut. Archilochos hatade Lykambes, svärfadern *in spe* , och ville inte gifta sig med den äldre dottern som blivit "övermogen" och oattraktiv. Archilochos hämnas genom att i någon slags kombination av våldtäkt och kärleksförklaring göra den yngre systemen till *sin* kvinna. Joachim Latacz' poetiskt känsliga översättning och introduktion håller god kvalitet och borde stå som föredöme även för svenska försök att återge den arkaiska poesin, antingen detta nu sker på prosa eller i bunden form. Men: det roliga är att kunna kika i det grekiska originalet, när det bränner till i översättningen.

Det är emellertid bandet med kejsartidens litteratur som är av speciellt intresse, eftersom den litteraturen är så mycket mindre känd än den klassiska och hellenistiska grekiska litteraturen. För den romerska kejsartidens grekiska litteratörer var det också en självklarhet att känna till sin egen äldre litteratur: den skulle man vända "med daglig och nattlig hand".

Det är inte här plats att i detalj gå igenom kejsartidsvolymen, den femte i serien. Av kända kejsartidstexter som är presenterade med vardera några sidor kan nämnas: i poesiavdelningen Nonnos' Dionysiaka och i prosaavdelningen

Plutarchos, Philon, Epiktetos, Nya Testamentet, Marcus Aurelius, Dion från Prusa, Lukianos, Plotinos och Heliodoros´ roman Aithiopika.

Det som antologiserats av den ej så välkända kristna kejsartidslitteraturen tilldrar sig särskilt intresse. I poesiavdelningen hittar man epigram av Gregorios från Nazianz och en underfundig dikt "Om den mänskliga naturen" (Peri tes anthropines physeos) av samme Gregorios:

*Manchmal lacht´ ich als wäre der Sinn mir verrückt, aber manchmal
Qualmte vor Jammer mein Herz: so war entzweit mir der Geist.
(Ofta skrattade jag som vore jag vansinnig, men ofta
kvävdes mitt hjärta av jämmer, så sliten itu var min ande.)*

Även ur Nazianzens s k poetiska självbiografi (Eis ton heautou bion) finns ett litet urval.

I prosaavdelningen återfinns av kristna texter förutom Nya Testamentet (ett avsnitt ur Johannesevangeliet) utdrag ur Johannes Chrysostomos 30:e predikan över Apostlagärningarna, ett avsnitt ur Eusebios Kyrkohistoria, utdrag ur Athanasios Antonios-vita (Bios kai politeia tou hosiou patros hemon Antoniou; Nikos Kazantzakis formulerar f ö i parodiskt-heroiserande syfte titeln på sin Zorbas-roman på exakt samma vis). Rent parentetiskt kan nämnas att vi faktiskt har en mycket bra översättning till svenska av Antonios "Liv" gjord av Hägg och Rubenson. Fyra sidor ägnas kristen underhållningslitteratur: Paulus och Theklas gärningar (Praxeis Paulou kai Thekles).

Görgemanns har koncipierat de här fem banden som en introduktion för studenter (och andra intresserade!). Verket vill vara en arbetsbok, som förmedlar en överblick över den grekiska litteraturen och genom sina tvåspråkiga texter hjälper den studerande att skaffa sig en *levande* föreställning om olika textarter och stilar.

Sverige är kulturellt sett ett alldeles för litet land för att någonsin kunna producera en sådan här antologi. Men finns det inte rätt många unga människor här i landet som drömmer om att lära sig tyska (och gammalgrekiska?) ordentligt? Än en gång skulle jag vilja vara en ung student med allt detta framför mig.